

“”

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ:

Қоғамымыз аңыздарға емес, шынайылыққа арқа сүйеуі керек. Ескілікті аңсамай, алға қарай ұмтылып, ғылымды дамытуға ден қоюға тиіс. Аузымен орақ орғандар емес, істің адамы бағалануы қажет. Жалғандыққа жаны қас, шындыққа жақ халық болғанымыз жөн. Бұл аса маңызды қағидаттар келешек ұрпақ идеологиясының өзегіне айналуға тиіс.

МАСС-МЕДИА ТУРАЛЫ
ЗАҢ: НЕ ӨЗГЕРЕДІ?

6-БЕТ | САПАПТАМА

ҮШ АЛЫППЕН
ҰМЫТЫЛМАС КЕЗДЕСУ

7-БЕТ | ҚОҒАМ

№120
(5018)
Сенбі
10 қазан
2026 жыл

ASTANA

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

A Q S H A M Y

1990 ЖЫЛҒЫ 13 ҚАЗАННАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

Оңалхан ӨНЕРХАН

Қазан айының басында күн күрт суытты. Сондықтан елордада жылыту маусымы ертерек басталды. Қазір қаладағы барлық нысандар мен тұрғын үйлер жылумен толық қамтамасыз етілген. Астана қаласының энергетикалық кәсіпорындары жылыту маусымына сақадай сай дайындықпен келгенін көрсетті.

4

ЖЕТІ МИЛЛИОН ТУРИСТ КЕЛДІ

Қазақстанға келетін шетелдік қонақтар саны артып келеді. Ресми дерек бойынша, биыл алғашқы жартыжылдықта елімізге 7 миллион шетелдік турист келген.

Қазір Қазақстанға келетін туристерді табиғат пен тарихи орындармен қатар, ірі мәдени және спорттық шаралар да қызықтырады. Мәселен, Алматыдағы Дженнифер Лопес концертіне 35 елден 7 мыңға жуық шетелдік келген. Бұл үрдіс биыл да жалғасты. Қазақстанда Enrique Iglesias концерті, Cirque du Soleil гастрольдері мен халықаралық фестивальдер өтті. Астанада өткен SOLANA FEST фестиваліне 12 мыңнан астам билетті шетелдіктер сатып алған.

«Мәдени туризм – шетелдік және ішкі туристерді тартатын маңызды бағыттардың бірі. 2026 жылдың басында министрлік тарапынан халықаралық ұлттық күнтізбе бекітілді. Оған еліміздің барлық өңірін қамтитын 55 іс-шара енгізілді. Бұл шаралар тек Астана мен Алматыда емес, өңірлерде де ұйымдастырылады» дейді Туризм индустриясы комитетінің ресми өкілі Жайнагүл Қаппасова.

«ГРИППОЛ+» ТҰМАУДЫ ТОҚТАТАДЫ

Астана қаласында 2026 жылғы 2 қазаннан бастап эпидемиологиялық көрсеткіштер бойынша инфекцияны жұқтыру қаупі жоғары халық топтарын тұмауға қарсы вакцинациялау жүріп жатыр.

Елордада жіті респираторлық вирустық инфекциялармен сырқаттанушылықтың өсуі байқалады. 2026 жылғы 1-7 қазан аралығында қалада ЖРВИ-дің 7 649 жағдайы тіркелді. Сырқаттанушылық көрсеткіші 100 мың тұрғынға шаққанда 466,6-ны құрап, алдыңғы аптамен салыстырғанда 1,2 есе өсті.

Күзгі тұмаудың алдын алу мақсатында елорда емханаларында бірінші кезекте созылмалы аурулары бар адамдар, мектеп оқушылары, жүкті әйелдер, егде жастағы адамдар, ерте жастағы балаларға профилактикалық екпелер жасалуда. Тұмауға қарсы екпе жасау мақсатында елордаға Ресейде өндірілген «Гриппол+» вакцинасының 175 555 дозасы жеткізген.

ELORDA INFO

Астанада
«Жастар практикасы»
бағдарламасы аясында

529
бос жұмыс орны
ұсынылып отыр

САНСӨЙЛЕМ

10-11
ҚАЗАН

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖӘРМЕҢКЕСІ

Астанада Түркістан мен Батыс Қазақстан облыстарының тауар өндірушілері қатысатын кезекті ауыл шаруашылығы жәрмеңкесі өтеді. Жәрмеңке «Қазанат» ипподромының автотұрағында, Қарқаралы тасжолы, 1 мекенжайында өтеді. №18, 37 және 303 автобус бағыттары қатынайды. Жәрмеңке сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін жұмыс істейді.

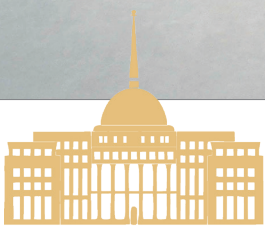

ВАЛЮТА
БАҒАМДАРЫ

€ EUR/KZT 509.99 \$ USD/KZT 453.65 ₸ RUB/KZT 5.31 ¥ CNY/KZT 67.66

t.me/elordainfo

www.astana-akshamy.kz

Төлен ТІЛЕУБАЙ

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰСТАНЫМЫН ЖЕТКІЗДІ

«Осы жылдар ішінде тұтас дәуірді қамтыған ұзақ әрі сын-дарлы, сонымен қатар жемісті жолды еңсердік. Егемендігімізді нығайтып, дамудың төл моделін қалыптастырдық. Халықаралық қоғамдастықта лайықты орынға ие болдық. Бүгінде Орталық Азия мен Әзербайжан Еуразиядағы өсіп-өркендеп келе жатқан геосаяси ықпалдастық орталығы саналады. Ең бастысы, бауырлас халықтарымыздың парасаты мен ынтымақ-бірлігінің арқасында бейбітшілік пен келісім орнаған қоғамда өмір сүріп жатырмыз. Ауызбіршілік, өзара қолдау мен сенім осы заманның сын-қатерлеріне төтеп беру үшін ортақ стратегиялық тірегімізге айналды. Бұл үрдістер геосаяси шиеленіс пен жікке бөліну күшейіп, халықаралық қатынастар құрылымы өзгеріске ұшыраған тұста өте өзекті» деді Мемлекет басшысы.

Президент Консультативтік кездесуге қатысушыларға өңірдегі ықпалдастықтың негізгі мәселелері бойынша Қазақстанның ұстанымын жеткізді. «Бірлескен күш-жігердің арқасында сауда-экономикалық ынтымақтастығымыздың мазмұны жыл өткен сайын толығып келеді. Бірлескен кәсіпорындар саны көбейді, іскерлік байланыс нығая түсті. Өнеркәсіп, машина жасау, энергетика, ауыл шаруашылығы секілді секторларда ауқымды жобалар жүзеге асырылуда. Сауда кедергілері бірте-бірте жойылып, шекараларда жаңа өткізу бекеттері ашылып жатыр. Автокөлік және теміржол байланысы кеңейіп келеді. Дегенмен, біздің пайымдауымызша, ішкі нарық әлеуеті әлі де зор. Былтыр өңір ішіндегі сауда көлемі шамамен 13 миллиард долларды құрады. Бұл елдеріміздің жалпы тауар айналымының 8 пайызына жуық. Сондықтан үкіметтерімізге өзара сауда үлесін арттырып, осы көрсеткіштің кемінде 20 миллиард долларға жеткізу үшін бірлескен іс-қимыл жоспарын әзірлеу және қабылдау жөнінде міндет жүктеген дұрыс» деді Қасым-Жомарт Тоқаев. Мемлекет басшысы аймақтағы елдердің шекара маңында құрылған сауда-логистика кешендері мен өнеркәсіп кооперациясы орталықтары мол мүмкіндікке жол ашатынын атап өтті. «Қосылған құнның өңірлік тізбегін құру үшін байланыста оларды бір-бірімен байланыстыру қажет. Жалпы, елдерімізде инвестиция, энергетика, өндіріс салалары мен басқа да стратегиялық бағыттарда өзара ықпалдастыққа жағдай жасалған» деді Қазақстан Президенті.

СТРАТЕГИЯЛЫҚ ТІРЕГІМІЗ – ҚОЛДАУ МЕН СЕНІМ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Түрікменстанның Аваза қаласында өткен Орталық Азия және Әзербайжан мемлекеттері басшыларының VIII Консультативтік кездесуіне қатысты. Қазақстан Президенті Әзербайжан мен Орталық Азия елдері Тәуелсіздігінің 35 жылдығымен тұспа-тұс келген бүгінгі отырыстың символдық мәні ерекше екенін атап өтті.

МҮДДЕМІЗГЕ САЙ КЕЛЕТІН ЖОБА

Қасым-Жомарт Тоқаевтың айтуынша, Қазақстан көлік инфрақұрылымын дәйекті түрде дамытып келеді. Бұл өңірлік қарым-қатынас аясын кеңейтеді.

сымен ұштастыру мәселесін сарапшылар деңгейінде талқылауға болады деп ойлаймын. Бұл жоба әлеуетімізді арттырады әрі барлық мемлекеттің ұзақмерзімді мүддесіне сай келеді» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

маңызына тоқталды. «Қазақстан жасанды интеллектінің біртұтас экосистеміне дәйекті түрде құра бастады. «Жасанды интеллект туралы» заң қабылданды. Digital Qazaqstan стратегиясы жүзеге асырылуда. Суперкомпьютер кластері іске қосылды. Alem.ai

«Мойынты – Қызылжар және Дарбаза – Мақтаарал теміржол желілерінің құрылысы аяқталуға таяу. Келесі жылы Бақты – Аягөз бағыты ашылады. Бұл – өте маңызды, тіпті стратегиялық сипаты бар бағдарлар. Қытайды Каспий теңізімен және Еуропа нарығымен байланыстыратын Арал – Каспий магистралінің құрылысы басталды. Қазақстанның көлік инфрақұрылымын ауқымды түрде жаңғырту тұтас аймақтың транзиттік рөлін күшейте түсетініне сенімдімін. Транскаспий халықаралық көлік дәлізін дамытуға баса мән беріледі. Соңғы жылдардың динамикасы Орта дәлізге сұраныстың артып келе жатқанын көрсетеді. Ресеймен ынтымақтастық тұрғысынан Солтүстік – Оңтүстік бағыты да Қазақстан үшін өзекті» деді Мемлекет басшысы.

Президент Дүниежүзілік банктің бағалауынша, жоспарланған инфрақұрылымдық міндеттер толық жүзеге асырылса, 2040 жылға қарай Каспий арқылы жүк тасымалы төрт есе ұлғаятынын айтты. «Орта дәлізді TRIPP көлік бастама-

НЕЙРОЖЕЛІЛЕРДІ ҚАҰПСІЗ ПАЙДАЛАНАЙЫҚ

Президенттің пікірінше, су проблематикасы – Орталық Азия тұрақтылығына қатер төндіретін басты сынақтардың бірі. «Алдымызда трансшекаралық су ресурстарын басқарудың тың тәсілдерін әзірлеу міндеті тұр. Бұл жұмыста өзара құрмет, тең құқылық қағидаттары негізге алынып, аймақтағы барлық елдің мүддесі ескерілуі керек. Орталық Азияның су пайдалану бойынша негіздемелік конвенциясын қабылдау ынтымақтастықтың жаңа өңірлік архитектурасын қалыптастыратын алғашқы қадам болар еді. Құжат жобасы тараптардың қарауына ұсынылды. БҰҰ аясында Халықаралық су ұйымын құру бастамасы өте өзекті. Оны халықаралық, атап айтқанда, Орталық Азияның ортақ ұстанымы ретінде бірге ілгерілету су ресурстарын басқарудың жаһандық жүйесіне қосқан үлесіміз болмақ» деді Президент.

Бұдан бөлек, Қасым-Жомарт Тоқаев жасанды интеллект саласындағы ынтымақтастықтың

халықаралық орталығы жұмыс істеп тұр. Бұл тақырып өте өзекті. Осыны ескеріп, жасанды интеллект бойынша Орталық Азия серіктестігін құру мүмкіндігін қарастыруды ұсынамын. Оның аясында елдеріміздің ғылыми орталықтары, университеттері, технологиялық компаниялары ақпарат пен тәжірибе алмаса алады» деді Мемлекет басшысы.

Қазақстан Президенті нейрожелілерді қауіпсіз пайдалану маңызды деп санайды. Бұған қатысты қауіп-қатер халықаралық деңгейде қызу талқыланып жатыр. «Меніңше, аса маңызды технологияларды бақылаудың бірлескен тәсілдерін әзірлеуге уақыт осырмай кірісу керек. Осыны ескере отырып, Қазақстан Орталық Азия елдері мен Әзербайжанға жасанды интеллектіні жауапкершілікпен қолдану туралы декларация әзірлеуді ұсынды» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

БІРЫҢҒАЙ КЕҢІСТІКТЕГІ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

Мемлекет басшысы дүрбелеңге толы дүниеде аймақтағы

бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтау басты міндет екенін айтты. «Терроризм, есірткі бизнесі, қару-жарақ және адам саудасы, заңсыз көші-қон, ұйымдасқан қылмыс пен алаяқтық қауіпсіздікке айтарлықтай қатер төндіреді. Цифрлық технологиялардың қаскөйлердің, атап айтқанда, лаңкестер мен есірткі сататын қылмыстық топтардың қолына түсу қаупі қатты алаңдатады. Әрине, оған қарсы тұратын тәсілдеріміз заманға сай болуы керек. Осы саладағы ынтымақтастықты нығайтуға Орталық Азия елдері қауіпсіздік кеңесі хатшыларының тұрақты кездесулері айтарлықтай үлес қосуда. Үшінші кездесу 23-24 сәуір күндері Душанбеде өтті. Былтыр Ташкентте қабылданған Аймақтық қауіпсіздік және тұрақтылық тұжырымдамасын, сондай-ақ Қауіпсіздік тәуекелдері және оның алдын алу шараларының тізбесін жоғары бағалаймыз. Мұны барлық тараптың мүлтіксіз орындауы маңызды» деді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев мәдени-гуманитарлық қарым-қатынасты тереңдетуге баса назар аударды. Президент аймақ елдерін бай тарихи-мәдени мұра біріктіретінін айтты. «Соңғы жылдары мәдени байланыстарымыз айтарлықтай жандана түсті. Көрмелер, кинофестивальдер, форумдар, еске алу кештері өткізіліп жатыр. Жастардың, жоғары оқу орындарының және ғылыми қауымдастықтың арасындағы қарым-қатынас, шығармашылық қауымның тікелей диалогы арқылы осы үрдіске тың серпін беру керек. Бірыңғай ақпараттық кеңістікті қалыптастыру ынтымақтастығымызды тереңдете түседі. Қазақстан отандық Silk Way телеарнасы жанынан аймақтық телеарна ашу туралы бастама көтерді» деді Мемлекет басшысы. Президент волонтерлік қозғалыс гуманитарлық ықпалдастықтың құрамдас бөлігі болуы керек деп пайымдайды. «Еліміздің «Таза Қазақстан» жалпыхалықтық жобасын іске асырудағы тәжірибесін аймақтық деңгейде қолға алуға болады. Бұл бастама жастарды адамгершілік және азаматтық құндылықтарға баулиды. Сондықтан келесі жылы «Орталық Азия – ізгі істер мекені» деген ұранмен волонтерлік мәселесіне қатысты жастар форумын өткізуді ұсынамын. Аймақтағы ішкі туризмнің дамуы арқылы халықтардың бір-бірімен араласуына, елдеріміздің тарихымен және мәдениетімен танысуға жол ашылды. Біз Орталық Азия мен Әзербайжандағы ауқымды мәдени, ғылыми, спорттық

және туристік іс-шараларының бірыңғай күнтізбесін жасауды ұсынамыз. Бұл барыс-келісті арттырып, бірлескен турлар аясында шетелдік туристерді көптеп тартуға мүмкіндік береді. Жоғарыда айтылған ұсыныстар өңірдегі ынтымақтастықтың берік гуманитарлық тұғырын қалыптастырады» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

ТІКЕЛЕЙ ДИАЛОГ АЛАҢЫ

Мемлекет басшысы сөз соңында Консультативтік кездесулерді жетілдіру мәселесін қозғады. «Меніңше, осы ынтымақтастық форматын таптаурын қалыптан ада, көшбасшылардың тікелей диалог алаңы ретінде сақтау маңызды. Бұдан бөлек, жұмыс тиімділігі ұсыныстар мен бастамалардың санымен емес, олардың іс жүзіндегі құндылығымен, нәтижесімен өлшенуі керек деп санаймын. 2018 жылдан бері 200-ден астам бастама көтерілген. Дегенмен оның аз ғана бөлігі іске асты. Мұны бұлтартпас деректер айғақтайды. Осы орайда, сыртқы саясат ведомстволары аймақтық бастамаларды түгендеп, олардың өзектілігі мен перспективасын анықтағанын жөн. Бұл аталған форматты тиімділігін арттырып, қол жеткізілген уағдаластықтарды жүзеге асыруға ықпал етеді» деді Қазақстан Президенті.

Отырыста Түрікменстан Президенті Сердар Бердімұхамедов, Әзербайжан Президенті Ильхам Әлиев, Қырғызстан Президенті Садыр Жапаров, Тәжікстан Президенті Эмомали Рахмон және Өзбекстан Президенті Шавкат Мирзиёев сөз сөйледі. Орталық Азия және Әзербайжан мемлекеттері басшыларының VIII Консультативтік кездесуі нәтижесінде Бірлескен мәлімдеме қабылданды.

ТҮРІКМЕНСТАН ПРЕЗИДЕНТІМЕН КЕЗДЕСТІ

Қасым-Жомарт Тоқаев Түрікменстанға жұмыс сапары аясында Сердар Бердімұхамедовпен кездесті. Мемлекет басшысы ықыласпен қарсы алып, қонақжайлық танытқаны үшін Түрікменстан Президентіне алғыс айтты. Сондай-ақ достыққа, тату көршілікке және өзара қолдауға негізделген қазақ-түрікмен қарым-қатынасының жоғары деңгейде екенін атап өтті. Кездесуде тараптар ықпалдастықтың барлық бағытында оң динамика байқалатынына тоқталды. Мемлекеттер басшылары бұған дейін қол жеткізілген уағдаластықтарды, сондай-ақ энергетика, өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, көлік және басқа да салалардағы бірлескен перспективті жобаларды жүзеге асыру барысын талқылады. Бұдан бөлек, мәдени-гуманитарлық байланыстарды кеңейтуге баса назар аударылды.

ДОСТАСТЫҚТЫҢ ҚАНДАЙ БОЛҒАНЫН ҚАЛАЙМЫЗ?

Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Түрікменстанның Аваза қаласында өткен ТМД мемлекеттері басшылары кеңесінің отырысында сөз сөйледі. Мемлекет басшысы жиынға қатысушыларға ілтипат білдіріп, саммитті ойдағыдай ұйымдастырғаны және қонақжайлық көрсеткені үшін Түрікменстан Президенті Сердар Бердімұхамедовке алғыс айтты.

Президент ТМД-ның ең үлкен байлығы – халықтар достастығы, ортақ мәдени және рухани мұра екеніне назар аударды. «Көз алдымызда халықаралық қатынастардың жаңа құрылымы қалыптасып келеді. Жаһандық экономикалық байланыстар жүйесі күйрей бастады. Технологиялық бәсеке күшейді, белгісіздік белең алып, алдағыны болжау қиындай түсті. Мұндай жағдайда тікелей және сенімді диалог өрбігіп, әр мемлекеттің мүддесін ескеретін ортақ шешім табу ерекше маңызды. Достастықтың ұдайы сұранысқа ие ұйым болуының бірден-бір себебі осы деп ойлаймын. Мерейлі жылда Алматы декларациясындағы қағидаттарға тағы бір назар аударып, жүріп өткен жолымызды қайта зерделеуді және келешек міндеттерді айқындауды ұсынамын. Қараша айында Алматыда Қазақстан-

ның стратегиялық зерттеулер институтының ұйымдастыруымен аталған тарихи құжаттың қабылданғанына 35 жыл толуына орай халықаралық конференция өтеді. ТМД мемлекеттерінің ғалымдарын, құқықтанушыларын, тарихшыларын мен сарапшыларын конференция жұмысына белсенді түрде қатысуға шақырамыз» деді Мемлекет басшысы.

Қасым-Жомарт Тоқаевтың айтуынша, жаңа тарихи меже алдындағы ортақ міндет – Достастықтың халықаралық беделді ұйым ретіндегі әлеуетін күшейтіп, жаңа геосаяси жағдайға бейімдеу. Бұдан кейін Президент басты ықпалдастық бағыттарына тоқталды. Ең әуелі, ТМД-ның ұзақмерзімді басымықтарын белгілеу қажет. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын дамыту тұжырымдамасы 2007 жылы бекітіліп, алты жыл бұрын жаңартылған

еді. Одан кейін қабылданған бағдарламалар мен құжаттар көбіне белгілі бір салаға қатысты болды. Сондықтан көбіне бір-бірімен сәйкеспейді. Олардың бәрін біріктіріп, өзара байланысты біртұтас жүйе түзген жөн. Келешекте Достастықтың қандай болғанын қалаймыз? Еуразиядағы геосаяси архитектура жылдам өзгеріп жатқан кезеңде оның орны қандай болмақ? ТМД-ға мүше мемлекеттер осы сауалдардың нақты жауабын табуымыз қажет. Сондықтан Атқарушы комитетке елдеріміздің үкіметтерімен бірлесіп, ТМД-ның 2035 жылға дейінгі даму стратегиясын әзірлеуді ұсынамын. Бұл – ортамерзімді перспектива. Ең алдымен, мемлекеттеріміз үшін аса маңызды басымдықтарға мән берген жөн. Олар: экономика, энергетика, инфрақұрылым, озық технологиялар және адам ка-

питалы. Мұндай тәсіл орнықты прогреске жету жолындағы іс-әрекетіміздің үйлесімді әрі бірізді болуына септігін тигізеді» деді Президент.

Мемлекет басшысы экономикалық ықпалдастықты терендету және индустриялық-технологиялық серіктестікті жетілдіру ерекше маңызға ие екенін айтты. «Өткен жылдың қорытындысы бойынша ТМД елдерімен сауда айналымы 40 миллиард долларға жуықтады,

ал биылғы жеті айда 10 пайызға өсті» деді Қазақстан Президенті. Сондай-ақ Қасым-Жомарт Тоқаев көлік байланысын дамыту, жаңа технологияларды игеру, мәдени-гуманитарлық байланыстарды күшейту туралы ойларын ортаға салды. Ол ТМД халықтарының әдеби жауһарларынан құралған «ТМД кітапханасының алтын қорын» жасап, оны Астанадағы Президент кітапханасында орналастыруды ұсынды.

Жиында Түрікменстан Президенті Сердар Бердімұхамедов, Әзербайжан Президенті Ильхам Әлиев, Армения Премьер-министрі Никол Пашинян, Беларусь Президенті Александр Лукашенко, Қырғызстан Президенті Садыр Жапаров, Ресей Президенті Владимир Путин, Тәжікстан Президенті Эмомали Рахмон, Өзбекстан Президенті Шавкат Мирзиёев және ТМД Бас хатшысы Сергей Лебедев сөз сөйледі.

50 ТҮП АЛМА АҒАШЫ ОТЫРҒЫЗЫЛДЫ

Астанада «Таза Қазақстан» жалпыұлттық экологиялық бастамасы жалғасып жатыр. Бұл жолы Еуразиялық банк қызметкерлері жалпы білім беретін мектептердің аумағын көгалдандыру мақсатында акция ұйымдастырды.

Іс-шара барысында елордадағы №118, №107 орта мектепке 100-ден астам көшет отырғызуды жоспар-

лаған. Мақсаты – мектеп аумақтарын көгалдандыру, қалалық ортаның сапасын жақсарту және эколо-

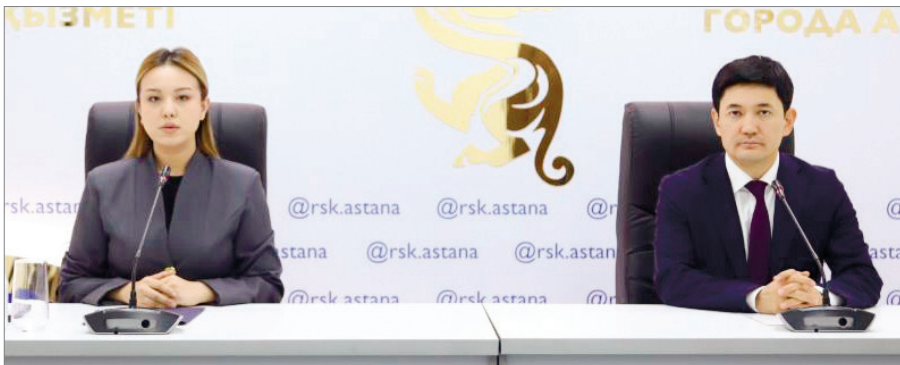
гиялық мәдениетті қалыптастыру.

– Бүгін мектебімізде Мемлекет басшысының бастамасымен жүзеге асып жатқан «Таза Қазақстан» жалпыұлттық экологиялық акциясы аясында өте маңызды әрі өнегелі іс-шара өтуде. Табиғатты аялау, қоршаған ортаны таза ұстау – тек тазалық шарасы емес, бұл елге деген сүйіспеншіліктің, жоғары азаматтық мәдениеттің көрінісі. «Атадан мал қалғанша, тал қалсын» деген дана халқымыз ағаш егуді әрқашан сауапты әрі ізгі іске балаған. Осы орайда «Жер елшілері» жастар экологиялық қозғалысымен, «Еуразиялық банк» ұжымымен және аудан әкімдігі өкілдерімен бірлесе отырып, мектебіміздің аумағында жаңа «Еуразиялық банк ұжымы аллеясының» негізін қалаймыз. Мұнда отырғызған әрбір түп ағаш – мектебіміздің көркін келтіріп қана қоймай, туған жерге, қоршаған ортаға деген жанашырлықты білдіреді. Бүгін мектеп ауласына 50 түп алма ағашы отырғызылды, – деді Астана қаласы әкімдігінің №118 жалпы орта білім беретін мектебінің директоры Лаура Балабаева.

Шараны ұйымдастырушылар игі бастаманы қолдаған білім ошағына алғыс жаудырды.

2026 жылдың басынан бері Астанада мансап орталықтары арқылы 8 183 жас жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларымен қамтылды. Оның ішінде 3 547 жас тұрақты жұмысқа орналасты.

ЖАСТАР ТҰРАҚТЫ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСТЫ

Жұмысқа орналасуға жәрдемдесумен қатар, жастарға кәсіби кеңес беру, бос жұмыс орындарын таңдауға көмектесу, «Жастар практикасы» бағдарламасына қатысу және басқа да қолдау шаралары қолжетімді.

Түлектер мен жас мамандарды қолдаудың маңызды тетіктерінің бірі – «Жастар практикасы» бағдарламасы.

– Қазіргі уақытта бағдарлама аясында 209 ұйымнан 529 бос жұмыс орны ұсынылып отыр. Сұранысқа ие мамандықтардың қатарында заңгер, бухгалтер, жүйелік әкімші, қаржыгер, қаржы талдаушысы, экономист және журналист бар.

Бағдарламаға қатысатын ұйымдардың қатарында «Қазақстан» республикалық телерадиокорпорациясы» АҚ, «Astana Innovations» АҚ, «Астана-Энергия» АҚ, «Kazakh

Invest» ұлттық компаниясы» АҚ, «Электр энергиясы мен қуаты нарығының қазақстандық операторы» АҚ, Қазақстан Республикасының Қаржылық мониторинг агенттігі, Сыртқы істер министрлігі, Энергетика министрлігі, Ғылым және жоғары білім министрлігі, Көлік министрлігі, сондай-ақ бірқатар мемлекеттік және жеке ұйымдар бар. 2026 жылға арналған «Жастар практикасы» бағдарламасы бойынша жұмыс орындарын ұйымдастыру үшін жұмыс берушілерден өтінім қабылдау биылғы қазан айының соңына дейін жалғасады, – деді Олжас Омар.

Биыл жыл басынан бері Астанада жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін кеңейту және жұмыс берушілер мен жас мамандар арасында тікелей байланыс орнату мақсатында 30 бос жұмыс орындары жәрмеңкесі өткізілді.

ҮЗДІКТЕР АНЫҚТАЛДЫ

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде «Алтын Орда: тарихқа жаңа көзқарас» тарихи контент байқауының жеңімпаздары марапатталды.

Байқаудың негізгі мақсаты – Алтын Орда мемлекетінің тарихын әлеуметтік медиа платформалар арқылы кеңінен насихаттау, тарихи-ағартушылық бағыттағы сапалы контент өндірісін дамыту. Сонымен қатар жоба жастардың Алтын Орда дәуірінің тарихына қызығушылығын арттыруға, деректік негізі бар сапалы тарихи материалдар әзірлеуге ынталандыруға және блогерлер, журналистер, болашақ медиа мамандары, PR өкілдері мен тарихшылар арасындағы кәсіби байланысты нығайтуға бағытталған.

Байқау Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Журналистика және әлеуметтік ғылымдар жоғары мектебінің ұйымдастыруымен өткізілді. Оған 16 жастан асқан Қазақстан азаматтарымен қа-

тар елімізде тұратын шетел азаматтары және блогерлер қатысты. Қатысушылар өз жұмыстарын TikTok, YouTube, Instagram платформаларында жариялады. Заманауи медианың ерекшеліктерін ескере отырып, «Үздік TikTok ролигі», «Үздік YouTube-жоба», «Үздік подкаст», «Үздік тарихи пост» номинациялары бойынша ұйымдастырылды. Байқауға қатысушылар Алтын Орда тарихындағы маңызды оқиғалар мен тұлғаларды, тарихи мұра мен мемлекеттілік дәстүрлерін қазіргі аудиторияға түсінікті әрі тартымды форматта ұсынды.

«Бұл сайыс биік дәрежеде ұйымдастырылды. Үздік жұмыстар сұрыпталып, мықтылар анықталды. Тарихқа көз жүгіртіп, түрлі форматта контент жасалды. Бұл байқауға қолдау білдіріп

және белсене қатысқан баршаға үлкен ризашылық білдіреміз» деп түйді Журналистика және әлеуметтік ғылымдар жоғары мектебінің директоры Нұржан Қуантайұлы.

ШЕБЕРЛІК САБАҒЫ

Астана қаласы әкімдігінің «Жәрдем» әлеуметтік қызмет көрсету орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінде ұлттық бас киім – тақияны безендіруден қайырымдылық шеберлік сабағы өткізілді.

Шеберлік сабақты елордалық креатор, қолөнер шебері Нұргүл Ялымова ұйымдастырды.

Іс-шараның негізгі мақсаты – қазақ халқының ұлттық мәдениеті, салт-дәстүрі мен қолөнерін насихаттау, ұлттық құндылықтарды сақтау және кейінгі ұрпаққа дөріптеу. Кездесу ерекше қажеттіліктері бар жандардың шығармашылық

қабілетін шыңдауға, жаңа дағдыларды меңгеруіне және өзгелермен еркін қарым-қатынас орнатуына ықпал етті.

Шеберлік сабақтың соңында әр қатысушы өзі безендірген тақиясын естелікке алды. Олар ұлттық бас киімді өз талғамына сай сәндеп, қазақтың ою-өрнегі мен қолөнерінің ерекшелігімен танысты.

Қаланың жылуға жауапты кәсіпорындары күзгі-қысқы кезеңге дайындықты көктемде-ақ бастаған болатын. Жылу желілерінде гидравликалық сынақтар жүргізілді, анықталған ақаулар маусым басталғанға дейін жойылды, жылыту маусымына дайындық аясында «Астана-Теплотранзит» мамандары магистральдардың жабдықтары мен жекелеген учаскелерін тексеріп, жылу желілеріне жөндеу және қайта қалпына келтіру жұмыстарын жүргізді.

Биыл «Астана-Энергия» нысандарында үш қазандық, турбина, трансформатор және екі су жылыту қазандығы күрделі жөндеуден өтті. Тағы бір маңызды учаскеде жылу желілерінде жұмыстар жүргізілді. Мұнда ұзындығы 7,5 шақырым учаскеде күрделі жөндеу және қайта құру жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Қалалық Энергетика басқармасы биылғы жылдың ең ірі жобаларының бірі «Тельман» газ жылу станциясының құрылысы болғанын атап өтті. Оның жылу қуаты сағатына 620 Гкал құрайды. Станция «Бағыстан» ТК ауданын және сол жағалаудың бір бөлігін орталықтандырылған жылумен қамтамасыз етуі, сонымен бірге жаңа объектілер үшін қосымша резерв құруы тиіс. «Тельман» ГЖС-нің дайындығы іс жүзінде аяқталуға жақын, ал станцияны іске қосу биыл жоспарланған. Осы уақытта елордада ЖЭО-2 су жылыту қазандығы №7 және №8 қазандықтар кеңейтілуде. Жоба аяқталғаннан кейін станцияның жылу қуаты сағатына 360 Гкал-ға артуы керек. Жаңа жабдықты іске қосу 2027 жылға жоспарланған.

Электр желісінің шаруа-

ЖЫЛЫТУ МАУСЫМЫ: ЖЫЛДЫҢ ЕҢ ІРІ ЖОБАЛАРЫ

Астанада жылыту маусымы биыл 2 қазаннан басталды. Содан бері жылу үйлерге және әлеуметтік нысандарға кезең-кезеңімен қосылып, қаланың энергетикалық инфрақұрылымы жаңартылуда: ЖЭО мен жылу желілері жөнделуде, жаңа газ жылу көздері мен қосалқы станциялар салынуда, болашақта елорда тағы бір ірі бу-газ қондырғысы іске қосылады.

“

Биыл «Астана-Энергия» нысандарында үш қазандық, турбина, трансформатор және екі су жылыту қазандығы күрделі жөндеуден өтті. Тағы бір маңызды учаскеде жылу желілерінде жұмыстар жүргізілді. Мұнда ұзындығы 7,5 шақырым учаскеде күрделі жөндеу және қайта құру жұмыстары жүргізіліп жатыр

шылығында да ауқымды жұмыстар жүргізілуде. Биыл 67,4 шақырым әуе және кабель желілерін, сондай-ақ 68 тарату және трансформатор пункттерін жөндеу жоспарлануда. «Қабанбай батыр» 110/20 кВ қосалқы станциясының құрылысы басталды. Ол жаңа мешіт ауданын электрмен жабдықтау, елор-

даның оңтүстік бөлігін қала маңындағы және перспективалы дамыту сенімділігін арттыруы тиіс.

Тағы бір нысан – елорданың энергетикалық инфрақұрылымын салуға және жаңғыртуға арналған 110/20 кВ жабық «Қарлығаш» қосалқы станциясы. Оның құрылысы мен елорданың энергетикалық инфрақұрылымын жаңғыртуға Үкімет 7,5 млрд теңге бөлді. Жаңа қосалқы станция жұмыс істеп тұрған «Есіл» және «Бәйтерек» КС жүктемесін азайтуға және «Нұрлы жол» вокзалы мен «Тельман» тұрғын алабы ауданының 80 мыңға жуық тұрғынын электр қуатымен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар ЖЭО-2 № 1 турбоагрегатын жаңғырту көзделуде. Жұмыс аяқталғаннан кейін оның электр қуаты 80-нен 110 МВт-қа дейін артуы керек.

Жақында тағы бір болашағы зор нысан – «Аңсаған» қосалқы станциясы туралы белгілі болды. Экологиялық құжаттамаға сәйкес, ол Тұран даңғылының батысындағы перспективалы құрылыс аудандарын электрмен жабдықтауға арналған. Жоба әрқайсысының қуаты 80 МВА болатын екі трансформаторды және 110 кВ екі кабельдік желіні қарастырады. Салыстыру үшін: 2025 жылы елордада қуаты 80 МВА «Арай» қосалқы станциясы іске қосылды. Ол жаңа аудандардың 80 мыңға жуық тұрғынын электрмен жабдықтауға есептелген.

Алдағы қысқа ғана емес, Астананың ұзақ мерзімді қажеттіліктеріне арналған тағы бір жоба туралы айтсақ, қалада қуаты 500 МВт бу-газ қондырғысын салу жоспарлануда. 2025 жылдың желтоқсанында осы жоба бойынша KOREM аукционы өтті. Жеңімпаз Green Era company ЖШС болды. Жобалық материалдарға сәйкес, қондырғы электр қуатын ғана емес, сағатына шамамен 190 Гкал жылу шығара алады.

Алдын ала құрылысты 2027 жылдың бірінші тоқсанында, ал нысанды іске қосуды 2030 жылдың бірінші тоқсанында бастау жоспарланып отыр. Дегенмен, бұл мерзімдерді әлі де жоспарлы деп санау керек: олар жобалық құжаттама әзірленіп, бекітілген кезде түзетілуі мүмкін.

ПМУ табиғи газбен жұмыс істейді және газ бен бу турбиналарын кәдеге жарату қазандығымен біріктіреді. Жоба станцияның бас корпусын, трансформаторлық жабдықты, газды дайындауды, сорғы және тазарту құрылыстарын қоса алғанда, объектілердің тұтас кешенін салуды көздейді. Осылайша, Астана үшін жылыту маусымына дайындық – бұл келешектегі жұмыстар. Ведомство энергетикалық инфрақұрылымды дамыту жөніндегі жобалар қаланың өсуіне, жаңа тұрғын аудандарға және жылу мен электр энергиясын тұтыну-ды арттыруға есептелгеніне сенімді.

Юлия ТЕН

Шапағат ӘБДІР

ЖӨНДЕУДЕН ӨТІП, ЖАҢАРДЫ

№8 өрт сөндіру бөлімі елорданың Байқоңыр ауданындағы өрт қауіпсіздігін қамтамасыз етеді. Күрделі жөндеу барысында ғимарат толық жаңғыртылып, өрт сөндіру автокөліктеріне арналған гараж қайта жабдықталған. Инженерлік желілер жаңартылып, бөлімнің айналасы абаттандырылған. Сондай-ақ арнайы техникаға қызмет көрсетуге арналған жуу боксы орнатылған.

Құтқарушылар үшін тек қызметтік емес, тұрмыстық жағдайларға да көңіл бөлінген. Бөлім аумағында заманауи воркаут және футбол алаңдары жабдықталып, демалыс орындары жаңартылған. Айналаға ағаштар мен гүлдер отырғызылып, қызметкерлердің тынығып, дене дайындығын шыңдауына мүмкіндік жасалған. Жеке құрам жаңа арнайы киіммен де қамтамасыз етілген. Бөлімнің негізгі жұмыс құралы – өрине, өрт сөндіру техникасы. Қазір мұнда төрт арнайы автокөлік бар. Олардың қатарында сатылы тех-

Астананың Байқоңыр ауданындағы №8 өрт сөндіру бөлімінің ғимараты күрделі жөндеуден өтіп, құтқарушылардың қызмет атқаруына қолайлы жағдай жасалды. Жаңғырту барысында гараж, инженерлік желілер мен арнайы техникаға арналған нысандар жаңартылып, бөлім аумағына спорт және демалыс алаңдары жабдықталды. Қазір мұнда төрт арнайы автокөлік кезекшілікте тұр.

никамен бірге КамАЗ, «Урал» секілді көліктер де бар. Әрқайсысы түрлі жағдайдағы өртке жедел жетіп, қажетті жұмыстарды атқаруға бейімделген.

Бөлімше командирі Айдын Базарбекұлы бұл қызметтің өзі

“

Құтқарушылар үшін тек қызметтік емес, тұрмыстық жағдайларға да көңіл бөлінген. Бөлім аумағында заманауи воркаут және футбол алаңдары жабдықталып, демалыс орындары жаңартылған

үшін жай ғана жұмыс емес, үлкен абырой екенін айтады.

«2009 жылдың сәуір айынан бері осы қызметтемін. Осы жылдар ішінде талай жағдайды бастан өткердік. Құтқарушы үшін ең бастысы – халыққа көмектесу. Әсіресе 2022 жылы Қостанай облысында болған өрт кезінде атқарған қызметіміз әлі есімізде. Сол кезде тұрғындардың алғысын естіп, ризашылығын сезіндік. Мұндай сәттер біздің жұмысымыздың қаншалықты маңызды екенін тағы бір түсіндіреді. Қызмет барысында халықтың алғысына бөленіп жатамыз. Бұл – біз үшін үлкен жауапкершілік әрі мәртебе» дейді бөлімше командирі.

Жаңарған ғимарат, заманауи техника мен жасалған қолайлы жағдайдың барлығы бір мақсатқа – құтқарушылардың жауынгерлік әзірлігін арттырып, төтенше жағдай кезінде адам өмірін сақтап қалуға бағытталған.

ҚАРТТАРҒА КЕРЕК КЕҢІСТІК

Жуырда Астана қаласы мәслихатының депутаттары Белсенді ұзақ өмір сүру орталығының қала аудандарындағы филиалдарын аралап шықты. Олардың жұмысын көріп, аға буын өкілдерімен жүздесіп, ұсыныс-пікірін тыңдады.

Қалалық мәслихат депутаты, мәслихаттың әлеуметтік-мәдени даму мәселелері жөніндегі тұрақты комиссиясы төрағасының орынбасары Алтыншаш Табулдина Сарыарқа ауданындағы Белсенді ұзақ өмір сүру орталығының ерекше қыры шығармашылық екенін айтады. Мұнда «Замандастар», «Сарыарқа», «Ветеран», «Әжелер шаңырағы» вокал топтары, «Әтуғай» этнофольклор ансамблі және бірнеше би ұжымы жұмыс істейді. «Әтуғай» ансамблі халықаралық Astana Summer Fest-те, «Әдемі дәуір» би ұжымы Qazaq Art халықаралық байқауында гран-при иеленген. Ал «Кербез» модельдер тобы Қытайда өткен халықаралық мәдениет және өнер фестивалінде қазақтың ұлттық киімдерін таныстырып, «Ұлттық киімдер көрсетілімі» аталымында «Алтын» жүлдеге ие болған. Бірақ орталықтың жұмысы шығармашылықпен ғана шектелмейді. Реабилитация гимнастикасы, тренажер залы, йога, пилатес, скандинавия жүрісі, үстел теннисі, шахмат, тоғызқұмалақ және басқа да бағыттар бар. Орталық ашылғалы бері 3544 адам тіркелген. 2026 жылдың 9 айында 761 адам жаңадан қосылып, қыркүйек айындағы қамту 909 адамды құрады.

– Мен үшін ең маңызды көрсеткіш тек сандар емес. Бірнеше жыл бұрын ғана қалыптаса бастаған бұл орталықтардың бүгінде аға буын үшін шын мәнінде қажет ортаға айналғанын көруге болады. Мұнда адамдардың өз ортасын тауып, жаңа нәрсе үйреніп, спортпен айналысып, шығармашылығын жалғастырып жүргенін көрдік. Белсенді ұзақ өмір сүру – жасқа қарамай, өмірге деген қызығушылықты, қозғалысты және адамдармен байланысты сақтай білу, – дейді Алтыншаш Табулдина.

Депутаттың айтуынша, Байқоңыр ауданындағы Белсенді ұзақ өмір сүру орталығында ерекше әсер еткені – адамдардың көңіл күйі мен бір-бірімен қарым-қатынасы.

– Мұнда әр адамның өз қызығушылығы, өз айналысатын ісі, өз ортасы бар. Бірі ән айтып, бірі би билейді, енді бірі шахмат ойнап немесе қолөнермен айналысады. Жас ұлғайған сайын адамның қызығушылығы мен белсенділігі азаяды деген түсініктің бұл жерге мүлде қатысы жоқ. Орталықта вокал және би ұжымдары, домбыра ансамблі жұмыс істейді. Йога, пилатес, скандинавия жүрісі, тоғызқұмалақ, тігін, арт-терапия және қазақ тілі сабақтары ұйымдастырылған. Тағы бір маңызды бағыт – орталық мүмкіндігінің бір ғимаратпен шектелмеуі. Өндіріс көшесіндегі дене шынықтыру-сауықтыру кешенімен бірлесіп, қосымша спорт және басқа да сабақтар өтеді. Орталық ашылғалы бері 3595 адам тіркелген. 2026 жылдың 9 айында 444 адам жаңадан қосылып, қыркүйек айындағы қамту 850 адамды құрады. Бірақ бұл жердегі ең маңызды нәтиже тек осы сандарда емес. Адамның үйден шығатын жері, асығып баратын ортасы, сөйлесетін достары және қызығушылығының болуы да өмір сапасының маңызды бөлігі, – дейді депутат.

Алтыншаш Табулдинаның пікірінше, Алматы ауданындағы Белсенді ұзақ өмір сүру орталығында айналысатын істі таңдау мүмкіндігі көп. Мұнда 30-дан астам клуб жұмыс істейді.

Реабилитация гимнастикасы, тренажер залы, йога, пилатес, скандинавия жүрісі мен биден бастап, вокал, домбыра, гитара, қолөнер, ағылшын тілі мен компьютер сауаттылығына дейін түрлі бағыт қамтылған.

– Біреу мұнда денсаулығын нығайту үшін келеді, біреу бұрыннан қызыққан ісімен айналысады, енді бірі мүлдем жаңа нәрсені үйренеді. Ең бастысы – адамның зейнетке шыққаннан кейін де өзіне қызықты ортасы мен күнделікті айналысатын ісінің болуы. Орталық ашылғаннан бері 3903 адам тіркелген. 2026 жылдың 9 айында 743 адам жаңадан қосылып, қыркүйек айындағы қамту 951 адамды құрады. Осындай орталықтарды аралаған сайын белсенді ұзақ өмір сүрудің тек дене шынықтырумен шектелмейтінін көресіз. Бұл – жаңа білім, шығармашылық, қарым-қатынас, қозғалыс және өзіңді қоғамның мүшесі ретінде сезіну. Адамның жасы ұлғайған сайын мүмкіндігі азаюы міндетті емес. Керісінше, бос уақытын өзіне бұрын жетпей жүрген дүниелерге арнауға мүмкіндік пайда болады. Ол үшін қолжетімді орта болуы керек, – дейді Алтыншаш Табулдина.

Сарайшық ауданындағы Белсенді ұзақ өмір сүру орталығы филиалдардың арасында ең соңғысы болып ашылды.

– Бұл – жаңа қалыптасып келе жатқан аудандық орталықтардың бірі. Мұнда аға буынның дене шынықтыруына, шығармашылығына, бос уақытын мазмұнды өткізуіне және өзара қарым-қатынасына арналған бірнеше бағыт қатар дамып келеді. Реабилитация гимнастикасы, тренажер залы, пилатес, йога, би, үстел теннисі, қолөнер, арт-терапия, шахмат пен тоғызқұмалақ секілді сабақтар бар. «Сарайшық сазы», «Тұмар», «Шабыт» ансамбльдері және бірнеше би ұжымы жұмыс істейді. «Тұмар» этнофольклор ансамблінің Бішкекте өткен Zhuldyz Art халықаралық өнер байқауында гран-при иеленуі

– бұл жерде адамдардың жай ғана уақыт өткізіп қоймай, өз қабілетін дамытып, жаңа белестерге ұмтылып жүргенінің жақсы бір дәлелі.

Орталықта өнермен қатар, ұлттық құндылықтарымызды дәріптеуге де көңіл бөлінеді. Асық ойынының ережелері мен маңызы түсіндіріліп, оны қайта жаңғыртуға, кейінгі ұрпаққа жеткізуге бағытталған жұмыстар жүргізілуде. Бұл – дәстүрді сақтаудың қарапайым әрі әсерлі жолы.

Орталыққа келушілермен әңгімелескенде олардың айтқан бір сөзі ерекше есте қалды: «Осында келіп, орта таптық. Әйтпесе үйде отыра беретін едік» дейді. Шын мәнінде, мұндай орталықтардың ең үлкен құндылығы да осында шығар. Адамдар бір-бірімен араласады, жаңа достар табады, қызығушылығы ортақ орта қалыптасады, өзіне қажет екенін сезінеді.

Біз үшін маңыздысы – жаңа ауданда да аға буынға арналған осындай ортаның қалыптасып, адамдардың оған белсенді түрде тартылуы. Қаланың өсуімен бірге мұндай әлеуметтік инфрақұрылым да дамып, әр ауданның тұрғынына қолжетімді болуы керек. Өйткені белсенді ұзақ өмір тек денсаулық емес, ол – қарым-қатынас, қызығушылық, шығармашылық және қоғамның бір бөлшегі болып қалу мүмкіндігі, – дейді депутат.

ЖАСЫЛ ЖЕЛЕКТІ ЦИФРЛАНДЫРУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Жақында Астана қаласының Қоршаған ортаны қорғау және табиғатты пайдалану басқармасы жасыл желекті цифрландыру жұмысының барысымен таныстырды. Бұл жиынға қалалық мәслихаттың бір топ депутаты қатысып, осы мәселе бойынша пікірлері мен ұсыныстарын жеткізді.

– Жасыл желекті цифрландыру – заманауи және жайлы қаланы құруға апаратын қадам. Қазіргі заманғы цифрлы технологиялар жасыл желекті есепке алу, оны түгендеу және күтіп ұстауға жаңаша тұрғыдан қарауға мүмкіндік береді. Бұл тек қаланы абаттандырудың мәселесі ғана емес, бұл – қала тұрғындарының денсаулығы мен өмір сапасына тікелей әсерін тигізетін жайт. Ағаштар мен жасыл орта ауаның жақсаруына, жағымсыз дыбыстардың азаюына, жайлы микроклимат құруға септесіп, көшелерде серуендеуге, таза ауада спортпен айналысып, қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді. Әсіресе, жасыл ортаның қолжетімділігі аға буын үшін аса маңызды. Таза ауада көп уақыт өткізу – белсенді ұзақ өмір сүру мен көптеген аурудың алдын алудың кепілі. Жасыл желекке қамқорлықпен қарау – қаланың дамуын ғана емес, қазіргі және келер ұрпақтың денсаулығын ойлау деген сөз, – деді Астана қаласы мәслихатының депутаты Динара Оразалина.

Бетті дайындаған **Аманғали ҚАЛЖАНОВ**

Қазіргі өмірімізді әлеуметтік желілерсіз көзге елестете алмаймыз. Бірнеше мыңдаған, миллиондаған адам әлеужеліде отыр. Оның пайдалы жағымен қатар, зиянды жағы да бар. Адамды қорлау, ар-намысын аяққа таптау, қауіпті пранк жасау, аудиторияны кеңейту үшін біреуді балағаттау деген нәрселерге де етіміз өліп барады. Бұған заң жүзінде тыйым салмасақ, басқаша тоқтататын жолы жоқ. Ақпарат технологиялары дамыған сайын адамдардың бір-біріне деген өшпенділігі де ұлғайып барады. Өйткені алгоритмнің негізі сол: мұндай контент жылдам әрі кең таралады. Интернеттегі агрессияға жай ғана біреудің көңіл күйінің болмауы да әсер етеді. Оның жазған балағат сөзі желіде тез жайылып, көп қаралым жинайды. Осы қаралымнан қыруар табыс табатындар да аз емес. Ал әлеужеліде қорланған адамның құқығын кім қорғайды? Әлеуметтік желідегі құқыққа қайшы контентті таратуға заң жүзінде қалай тыйым салынады? Осы сауалдарға жауап іздейік.

Төлен
ТІЛЕУБАЙ

ПІКІР ЖАЗЫП,
ӨКІНІП ҚАЛМА...

Әлеуметтік желіде тікелей эфирге шығып, біреуді балағаттасаң, боқтық сөз айтсаң, жалған ақпарат таратсаң – мұндай контент үшін жазаланасың. Оның жазасы да әртүрлі болуы мүмкін: жай ғана айыппұл төлеуден әкімшілік қамауға алу, тіпті жекелеген оқиғаларда қылмыстық жауапқа тартылуы да мүмкін. Жұрттың көпшілігі осыны біле бермейді. Нақты мысал келтірейік. 42 жастағы қызылжарлық блогер Ирина Антоненко 25 қыркүйекте – Жалпыұлттық аза тұту күні тікелей эфирде би биледі. Ол қайғылы оқиғаға орай күнделікті өмір сүру салтын өзгертпейтінін айтты. 29 қыркүйекте сот блогерді ұсақ бұзақылық жасағаны үшін кінәлі деп танып, 10 тәулікке қамауға алды. Шымкенттік 4 блогер TikTok әлеуметтік желісіндегі тікелей эфирде балағат сөздер айтып, соттың шешімімен оларға 17 тәулік әкімшілік қамақ жазасы берілді. Шілде айында IMM әдепсіз әрекет жасап, қауіпті пранк түсірген 9 стримерді жазалағаны мәлім. 37 жастағы Астана тұрғыны Индира Ештаева TikTok желісіндегі тікелей эфир кезінде балағат сөздер айтып, заңсыз контент таратқан. Оған ұсақ бұзақылық жасағаны үшін әкімшілік айыппұл салынды. 20 жастағы шымкенттік Данияр Сейдіалиев аудиторияның назарын аудару үшін эфирде электрошокер қолданып, адам ұрлау көрінісін әдейі ұйымдастырған. Осы әрекеті үшін оған 8 тәулік әкімшілік қамау жазасы берілді. Мұндай мысал көп. Мысалы, қоғамдық орында я болмаса әлеуметтік желіде балағат сөз сөйлеген адам, сол сөзі қоғамдық тәртіпті бұзып, айналадағы адамдарға зиянын тигізсе, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 434-бабы бойынша жауапқа тартылады. Ұсақ бұзақылық қылмыс үшін 20 АЕК (86500 теңге) көлемінде айыппұл төлеу, 5-тен 15 күнге дейін әкімшілік қамауға алу жазасы белгіленген. Бейәдеп сөз сөйлеген адам бірден жауапқа тартыла салмайды. Оның іс-қимылының мазмұнына назар аударылады. Ол біреуді бекерден-бекер ар-намысын таптап, қорласа, 432 мың теңге айыппұл төлейді я болмаса 120 сағат қоғамдық жұмысқа жіберіледі. Егер оның іс-әрекеті интернетте жасалса, 865 мың теңге айыппұл төлейді немесе 180 сағатқа қоғамдық жұмысқа тартылады. Әлбетте, бір адамды сынауға, оның істе-

ген ісіне қатысты сыни ой-пікір айтуға тыйым жоқ. Тек сол сын-ескертпеде адамның жеке басын қорлауға қатысты сөздер болса, соған филологиялық сараптама жасалады.

ЖАЛҒАН АҚПАРАТТЫҢ ЖАЗАСЫ

Егер жарияланған ақпарат шындыққа сәйкес келмесе және қоғамда үрей туғызса, оны таратқан адам қылмыстық жауапқа тартылады. Мұндай оқиғалар індет жайлаған жылдары болғаны мәлім. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 456-бабының 2-тармағына сәйкес, жалған ақпарат таратқан және соны бөліскен адам қылмыстық жауапқа тартылады. Қылмыстық кодекстің 274-бабы қасақана жалған ақпарат таратқаны үшін, егер ол ақпарат қоғамдық тәртіпті шайқалтып, азаматтардың, ұйымдардың және мемлекеттің құқығы мен заңдық мүддесіне айтарлықтай залал келтірсе, қылмыстық жауапкершілік жазасын белгілейді. Жауапкершілік жарияланған ақпараттың мазмұнына және оның таралуының себеп-салдарына байланысты қарастырылады. «Мен тексерілмеген ақпаратты байқамай бөлісіп қойыппын» деген сөз ешкімді жауапкершіліктен құтқармайды. Бөгде біреудің материалын бөліскен желі қолданушы жалған ақпаратты одан әрі таратушы болып саналады. Сол себептен біреудің жазған жазбасын бөлісуден бұрын ол ақпараттың анық-қанығын біліп, тексеріп, адамдардың құқығы мен бостандығына қайшы келетініне не көз жеткізіп алу керек. Ал әлеужелідегі жазбаны өшіріп тастасаң да, жауапкершіліктен құтылмайсың. Өйткені оны дер кезінде скриншоттап алып, нотариуспен растау жеткілікті. Сондай-ақ құпия аккаунтпен де бірден жауапқа тартыла салмайды. Оның іс-қимылының мазмұнына назар аударылады. Ол біреуді бекерден-бекер ар-намысын таптап, қорласа, 432 мың теңге айыппұл төлейді я болмаса 120 сағат қоғамдық жұмысқа жіберіледі. Егер оның іс-әрекеті интернетте жасалса, 865 мың теңге айыппұл төлейді немесе 180 сағатқа қоғамдық жұмысқа тартылады. Әлбетте, бір адамды сынауға, оның істе-

SUPER VISION ЭКОЖҮЙЕСІ ДЕГЕН НЕ?

Қазіргі кезде Ішкі істер министрлігі әлеуметтік желілердегі құқыққа қайшы келетін кон-

тентті анықтауға білек сыбанып кірісті. Нақтырақ айтсақ, құзырлы ведомство онлайн-платформалар мен БАҚ-тардың ашық дереккөздерінен ақпаратты жинау мен талдауды автоматтандыруға арналған Super Vision мониторинг экожүйесін дайындауда. Бұл туралы Ішкі істер министрі Ержан Сәденов Құрылтай депутатыларының сауалына берген жауабында ашық айтты. Министр осы жауабында әлеуметтік желілердегі құқыққа қайшы контентті анықтау бойынша жүйелі жұмыс жүргізіліп жатқанын хабарлады. Мәселен, TikTok, Threads, Instagram, Telegram және Facebook желілеріндегі 184 аккаунт тексерілген.

мүмкін. Нақты құқыққа қайшы әрекеттер үшін жауапкершілік заңнамада қарастырылған. Адам ҚК 174-бабы (әлеуметтік, ұлттық, этностық, нәсілдік немесе діни алауыздықты қоздыру), 274-бабы (көпе-көрінеу жалған ақпарат тарату) және ӘҚБтК 456-2-бабы (жалған ақпаратты, құқыққа қайшы контентті орналастыру, тарату) бойынша жауапқа тартылуы мүмкін, – деп түсіндірді министр.

Мәселен, 2026 жылдың 9 айында Қылмыстық кодекстің 174-бабы бойынша 72 қылмыстық іс тіркеліп, оның 21-і сотқа жолданған. 274-бап бойынша 64 қылмыстық іс қозғалып, соның ішінде 9 іс сотқа жіберілген.

АККАУНТТАРЫ УАҚЫТША ЖАБЫЛАДЫ

Қазақстанда онлайн-платформаны пайдаланушылардың жасын растаудың арнайы қағидалары әзірленеді. Бұл туралы Құрылтай депутаттарының сауалына жауап жолдаған Премьер-министр Олжас Бектенов хабарлады.

– Үкімет қолданыстағы заңға 16 жасқа дейінгі пайдаланушыларды онлайн-платформаларда тіркеуді реттеуге байланысты түзетулер әзірледі. Қазіргі таңда түзетулер Құрылтайдың қарауында. Заңнамалық түзетулер қабылданғаннан кейін, онлайн-платформаны

“Қоғамды жікке бөліп, азаматтарды бір-біріне қарсы қоятын деструктивті ақпарат таратуға бейіл адамдар да бар. Мұның бәрі өшпенділікке бастайтын ешкімге қажетсіз, тіпті қауіпті пікірталасқа жалғасады. Жасанды интеллекті осындай адамдар ақпараттық қаруға айналдырып, заңға қайшы келетін контенттерді көптеп тарата бастайды. Бұған жол беруге болмайды.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2026 жылғы 26 қаңтарда Бас прокуратурада өткен жиында айтқан сөзі

ҚОРЛАУҒА ҚАЛАЙ ШАҒЫМДАНАМЫЗ?

Құрылтай депутаттары көтерген тағы бір мәселе – азаматтарды олардың келісімінсіз тікелей эфирге шығару, ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін ақпарат тарату кезінде олардың құқығын қорғау. Министр өзінің жауабында қолданыстағы заңнамалардың ар-намысы, қадір-қасиеті мен бейнесін қорғау тетігі бар екенін жазыпты. Азаматтың қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін ақпараттың таралуын тоқтатуға мүмкіндік беретін тетіктер қарастырылған. Ішкі істер министрлігі тікелей эфирлердің ерекшелігін ескере отырып, интернеттегі заңсыз бейнеқолдану мен қорлау фактісіне шағымдану рәсімін жетілдіру қажет деп санайды. Сондай-ақ онлайн-платформалардың негізді шағымдарға жауап беру уақытын қысқарту мәселесіне назар аударған.

пайдаланушылардың жасын растаудың арнайы қағидалары әзірленеді. Әзірлеу барысында онлайн-платформалардың қолданылып жүрген тетіктері, жасанды интеллект көмегімен сәйкестендіру, қаралатын контент пен пайдаланушының белсенділігі ескеріледі. Бүгінгі таңда онлайн-платформаларда тиісті технологиялық мүмкіндіктер бар, – деп жазылған Үкімет басшысының депутаттарға жіберген жауабында.

16 жасқа дейінгі онлайн-платформаны пайдаланушылардың қолданыстағы аккаунттары уақытша тоқтатылады.

– Нормативтік құқықтық акті Қазақстан Республикасының аумағындағы онлайн-платформалардың өкілдіктерімен бірлесіп талқыланады. Ұсынылатын тәсілдер пайдаланушының жеке деректерінің таралуына жол бермеу негізінде оның жасын растау қағидағына негізделеді. Сол арқылы балалардың цифрлық кеңістіктегі құқығы мен заңды мүддесі қорғалып, кәмелетке толмағандар үшін қауіпсіз цифрлық орта қалыптасады.

Құрылтай депутаттарымен жұмыс топтарында талқылау кезінде тиісті шектеуді нақты іске асыру тетіктері егжей-тегжейлі пысықталады, – деп түсіндірді Үкімет басшысы.

ҚҰРЫЛТАЙ НЕ ҚАРАП ЖАТЫР?

Биыл ақпан айында Үкімет «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне онлайн-платформалар және масс-медиа мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне онлайн-платформалар және масс-медиа мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобаларын әзірлеп, Мәжіліске жолдаған. Осы заң жобалары қазір Құрылтайда талқыланып жатыр. Заңда ұсынылған өзгерістер, негізінен, төрт бағытқа бөлінеді. Бұл туралы Құрылтай депутаты Ләззат Қожахметова Facebook-тегі парақшасында жазды. Оның айтуынша, онлайн-платформаларға Қазақстан аумағында заңды өкілдік ашу міндеттеледі. Бұл олардың уәкілетті мемлекеттік органдармен тікелей жұмыс істеуі үшін қарастырылған. Сонымен бірге құқыққа қайшы контентті немесе балаға қатысты кибербуллинг деп танылған ақпаратты жою туралы уәкілетті органның нұсқамасын орындамаған онлайн-платформа өкілдіктері әкімшілік жауапқа тартылады. Екіншіден, 5 мыңнан астам жазылушысы бар онлайн-платформа пайдаланушылары мен жария қоғамдастық модераторлары уәкілетті органдармен сәйкестендіруден өтеді. Олар өздері туралы мәліметтерді ұсынуға тиіс. Бұл құқыққа қайшы контент тарататын анонимді ресурстардың жауапкершілігін нақтылауға бағытталған. Үшіншіден, былапыт (балағат) сөйлеуге қатысты ӘҚБтК 434-бабын масс-медиа мен онлайн-платформаларға да қолдану ұсынылып отыр. Онлайн ортада адамның ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтірген жалған мәліметтерді таратқаны үшін әкімшілік жауапкершілік қолданылмақ.

Ләззат Қожахметованың айтуынша, 16 жасқа толмаған балалардың онлайн-платформаларда тіркелуінен шектеу қою ұсынылуда. Бұл ретте мессенджерлерге аталған тыйым қолданылмайды. Онлайн-платформалар пайдаланушылардың жасын верификациялауға қатысты іс-қимыл жасауға міндеттеледі. Верификация тәртібін уәкілетті орган цифрландыру және дербес деректерді қорғау саласындағы органдармен бірлесіп айқындайды. Сондай-ақ Яндекс, Кинопоиск, Netflix секілді сервистерді қамтитын аудиовизуалды платформалар ұғымы заңнамда нақты айқындалады. «Аудиовизуалды платформа», «аудиовизуалды платформа қызметі», «оператор», «онлайн-кинотеатр» сияқты жаңа ұғымдарды енгізу ұсынылған. Аудиовизуалды платформалар арқылы теле және радиоарналарды тарату лицензия негізінде жүзеге асыру міндеттеледі. Заң жобасында ақпаратты жариялау кезінде мемлекеттік органның жауабын арнайы таңбалауды міндеттеу, адамның бейнесін келісімінсіз пайдалануға тыйым салу, онлайн-платформаларда және БАҚ-та білім беру курстарын өткізгенде тренердің тиісті білімі туралы диплом немесе сертификат деректерін көрсету, оккульттік қызметтер (көріпелдік, астрология болжамдары, емшілік, т. б.) туралы ақпаратқа оның ғылыми немесе практикалық тұрғыдан расталмағанын және ойын-сауық сипатында екенін көрсету жөніндегі нормалар бар.

ҮШ АЛЫППЕН ҰМЫТЫЛМАС КЕЗДЕСУ

Неге шақырды екен деп таңертең барсам, тек мен емес, аудандық тұтынушылар одағының бастығы Төкен Бексейітов, аудандық атқару комитетінің нұсқаушысы Балтабай Ибраһымбеков қабылдау бөлмесінде тұр екен. Мен амандасып болғанша үшінші хатшы Биженов Ермек Балтабайұлы да келді.

Тура уақытында бірінші хатшының қабылдауына сәлем беріп кірдік. Орнынан тұрып, жылы шыраймен қарсы алды. Амандығымызды сұрап, «сендерді шақырған себебім, шілденің 9-11 күндері Целиноград қаласының 150 жылдығы республика көлемінде тойланады. Соған әр аудан екі киіз үйден тігіп, жан-жақтан келген құрметті қонақтарды үш күн күтіп аламыз. Біздің аудан өздеріңіз жақсы білетін екі дүркін Кеңес Одағының Батыры, ұшқыш Талғат Бигелдинов, Рейхстагқа ту тіккен Рақымжан Қошқарбаев және КСРО Халық әртісі Роза Бағланованы күтіп алатын болдық. Тағы кімдерді бөледі, көреміз. Балтабай, сен екі киіз үйді тіккізіп, сыртының тазалығын, тамақ дайындайтын орнын орнаттырып, бақыла. Төкен, сен тамақ жағына жауап бересің. Оспан, сен киіз үйлердің ішкі жағын ұлттық нақышта барлық керек-жабдықпен безендір. Қонақтардың екеуі – жерлес ағаларың, ал Роза – өнер қайраткері. Ағаларың мен апаларыңның батасын аласыңдар» деді.

Күні-түні дайындалып, көптен күткен қонақтарымызды 9 шілде күні таңертең ерте әуежайдан күтіп алып, қонақүйге орналастырып, таңғы асқа әдемі ұлттық нақышта безендірілген киіз үйге алып келді. Қонақтардың төрге құрметпен шығарған соң, Әділхан Кенжебайұлы бізді таныстырды.

Міне, елге қадірлі үш батырымызбен алғашқы таныстығымыз осылай бастал-

1980 жылы өзім Целиноград облысы Қорғалжын ауданының жазғы «Орлёнок» пионерлер лагерінде басшы, ал жұбайым Шолпан Жылқыбайқызы дәрігер болып жүрген кезімізде «ертең таңертең сағат 9-да аудандық партия комитетіне бірінші хатшы Шабатов Әділхан Кенжебайұлының қабылдауына келіңіз» деген хабар жетті.

ЖИ көмегімен жасалды

ды. Бұл мен үшін естен кетпес бақытты кезең еді. Таңғы, түскі, кешкі аста бірге болып, ағалар мен апаларымыздың әңгімелерін естіп, әр сөзін қалт жібермеуге тырыстым. Қазақта «Бір көрген біліс, екі көрген таныс, үш көрген туыс» дегендей, күннен-күнге туыстай жақындаса түстік. Арасында үзіліс кезінде мен де күй тартып, ән айтып, көңілдерін көтеріп отырдым.

Қонақтарға, әсіресе Роза Тәжібайқызына менің «Ата өсиеті» өлеңім ұнады ма, екі-үш рет қайталап орындатты. Әділхан Кенжебайұлы ақылды кісі ғой, сөз арасында «ауданымыздың өнерпазы, сіздердің жерлес інілеріңіз» деп төрдегі қонақтарға қарады. «Оспан – Целиноград ауданы Жаңақол ауылының жігіті» деп, домбыра тартып отырған маған қарады.

Үндемей, күй тындап отырған Рақымжан Қошқарбаев есіне бірдеңе түсіргендей, сәл үнсіздіктен кейін сөзге араласып, «Жаңажолды мен білемін, онда Сымағұл, Ақан, Бекіш деген ақсақалдар болған» деп тоқтады. Сөздің реті келіп тұрған соң, мен сол Бекіш атаның немересімін деп едім, «Еее, мына «Ата өсиеті» өлеңіңді сол атаңа арнаған екенсің ғой» деп бата-сына жабы тартып сөйлегені әлі есімде.

Талғат Бигелдинов пен Рақымжан Қошқарбаев секілді асыл ағаларымыздың Целиноград ауданының тумасы екенін кейін ғана білдім. Ол кезде жас едім.

Целиноград қаласының 150 жылдығы тойының үш күні

қасиетті киіз үйдегі қызықты сәттердің арқасында қалай тез өтіп кеткенін байқамай да қалды. Қонақтармен қимай-қимай қоштастық. Қоштасарда Рақымжан Қошқарбаев бізге қарап ризашылығын білдіріп, алғысын айтып, ағалық жақсы батасын берді. «Алматыға дәм жазып келіп қалсаңдар, үйіме сендерді шақыра алмаймын. Ал «Алматы» қонақүйінде әрқашан да сендерге бір бөлмем дайын» деп телефон нөмірін беріп тұрып, «ұялмандар, хабарласыңдар» деп қоштасқаны есте. Иә, ағамыз сөзінде тұрды. Алматыға іссапармен барған да ол кісімен хабарласып, қонақүйде болғанмын. Бұл енді басқа әңгіме.

Оспан СҮЛЕЙМЕНҰЛЫ,
ардагер-ұстаз

КОЛЛЕДЖДІҢ ЖЕТІ ЖІГІТІ

Елордада бір топта фельдшер мамандығында білім алған колледждің жеті түлегі әскерге бірге аттанды. Қазір олар ҚР ІІМ Ұлттық ұланының Алматы қаласындағы 5571 әскери бөлімінде жас сарбаз курсынан өтіп, әскери ант қабылдауға дайындалып жатыр.

Жеті достың әскерге бірге баруына қатардағы Кәдіржан Байтенов бастамашы болыпты. Ол алғашқылардың бірі болып әскери басқару органына барып, медициналық комиссиядан өткен. Кейін бұл ойын бірге оқыған достарына айтып, олар да әскери қызметке баруға шешім қабылдаған. Сол кезде Шымкентте

жүрген Думан Қорғанбаев та достарының бастамасын қолдап, олардың әскерге жиналып жатқанын есті салысымен Астанаға билет алып, сол күні әскери басқару органына келген. Осылайша, колледжде бір топта білім алған жеті жігіттің басы қайта қосылды. Бірақ бұл жолы студенттік аудиторияда емес,

әскери киіммен сапқа тұрды. Қазір жас ұландықтар әскери күн тәртібіне бейімделіп, саптық даярлықтан өтіп, әскери істің негіздерін меңгеріп жатыр. Сарбаздардың сөзінше, Отан алдындағы борышты бұрыннан таныс достармен бірге өтеу оларға жаңа ортаға бейімделуді жеңілдеткен.

– Біз бір-бірімізді бұрын-

нан жақсы білеміз. Сондықтан мұнда өзімізді сенімдірек сезінеміз. Қандай жағдай болмасын, бір-бірімізден көмек сұрай аламыз. Бірге қызмет етудің өз қызығы бар. Күнделікті сәттерді де, әскери өмірдің алғашқы қиындықтарын да бірге өткеріп жатырмыз. Енді бір-бірімізге қолдау көрсете аламыз, – деді қатардағы жауынгер Алмас Болысбек.

Жас сарбаздардың Ұлттық ұланды таңдауына әскердегі заманауи технологиялар да әсер еткен көрінеді. Олардың қызығушылығын құқықтық тәртіп әскерлеріндегі цифрландыру, интеллектуалды бейнебақылау жүйелері мен тамақтандыру саласындағы жаңа шешімдер аударған.

Алда жеті досты бірнеше айлық әскери қызмет күтіп тұр. Жауынгерлік даярлықтан кейін олар Алматыда қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету міндеттерін атқарады.

Сарбаздардың кейбірі әскери қызмет аяқталғаннан кейін де мамандығын Ұлттық ұландан байланыстыруды жоспарлап отырған көрінеді. Бірнеше ұландық әскери-медициналық басқармада қызмет етіп, колледжде алған фельдшерлік білімін әскери медицинада пайдалануға ниетті.

Жаңа қабылданған Ата Заңымыздың алғашқы тармақтарында «Әділетті Қазақстан» идеясын және «Заң мен тәртіп» қағидатын ұстанудың қажеттілігі жайында айтылған. Бұл туралы Мемлекет басшысы да өз Жолдауында «Қоғамда заң мен тәртіп идеологиясын терең орнықтыру қажет» деп қағидаттың маңызына ерекше тоқталған болатын.

АШЫҚТЫҚ, АДАЛДЫҚ, ЖАУАПКЕРШІЛІК

«Біздің қоғамымызда заң мен тәртіп үстемдік құруға тиіс. Бұл – бүкіл қоғамның және әр адамның қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысты ең басты талап. Біз сонда ғана Әділетті, Таза және Қауіпсіз Қазақстанды құра аламыз. Осы стратегиялық мақсатымызға жету үшін еліміздің бейбіт өмір сүруіне және тұрақты дамуына қолайлы сыртқы жағдай қалыптастыруымыз қажет. Бұл – қазіргі аса күрделі геосаяси ахуал кезінде өте жоғары кәсібилікті талап ететін дипломатияның міндеті» деп атап өтті Президент. Бұдан түсінгеніміз, «Заң мен тәртіп» қағидаты – жоба немесе бағдарлама емес, Конституциямен бекітілген стратегиялық мақсат. Ал бұл мақсатты орындау үшін аппаратымыздың қызметкерлері үздіксіз еңбек етуде. Соған бір мысал – заңсыз қоқыс полигондарымен күрес. Жүйелі жұмыстың және жан-жақты саралаудың арқасында ауданымызда бүгінде заңсыз қоқыс орындарының саны 2 есеге дейін төмендеді. Айталық, бытыр «Қазақстан ғарыш сапары» ҰҚА АҚ өткізген ғарыш мониторингі нәтижесінде аудан аумағынан заңсыз қоқыс жиналған 10 ірі учаске анықталды. Аппарат мамандары полиция қызметкерлерімен бірлесіп, бұл учаскелердегі қалдықтарды жою жұмыстарын жүргізіп, қирбестерге бөгеттер мен бейнебақылау камераларын орнатып, профилактика шараларын қолданды. Алдын алу шараларының нәтижесінде заңсыз қоқыс орындарының саны биыл азайып отыр. Яғни бытыр 10 ірі учаске анықталса, биыл ғарыш мониторингі нәтижесінде 5 ірі учаске анықталып, жойылды. Аппарат мамандары биыл да осы заң бұзушылықтың алдын алуға атсалысты, нәтижесі – алдағы жылдың еншісінде.

Жалпы Есіл ауданы – елорданың үлкен аудандарының бірі. Қызметкерлеріміз аумақтағы санитарлық тазалықты, көгалдарды қырку, жасыл желектерді суару, көпір жақтаулары, жарық бағаналары, жол жиектері мен аялдама кешендерін жуу, жарықтандыру, көше жиназдарының сынған бөлшектерін жөндеп, қалпына келтіру, аулаларды абаттандыру, көгалдандыру және өзге де жұмыстармен күнделікті айналысады. Жұмыстардың барлығын үнемі әлеуметтік желіде жариялап, тұрғындармен қарым-қатынас орнатып отырамыз.

Әлеуметтік желі демекші, бүгінде осы заманауи құрал халықпен тілдесудегі ең қолжетімді тетік болып отыр. Мәселен, тұрғындар желідегі біздің ресми парақшаларға өз өтініштері мен ұсыныстарын жолдап, тиісті жауаптарын алып жатса, әкімдік үшін бұл – жұмыстардың барысын мен қорытындысын көрсетуге таптырмас алаң. Айталық, биыл қыркүйекке дейін Instagram, Facebook, Threads, TikTok арқылы түскен мыңға жуық өтініш орындалды. Ал парақшаларға 600-ге жуық материал жарияланды.

Тұрғындармен тиімді байланыс орнатудың тағы бір құралы – Telegram мессенджеріндегі «Есіл ауданы тұрғындары» чаты. Ол жерге тұрғындар аудан аумағындағы жөндеуді талап ететін аумақтар мен шешім табуы қажет мәселелерін қалдырады. Аппарат мамандары ондағы өтінімдерге мейлінше жылдам уақытта жауап беріп, сұрақтың шешілу жолын қарастырады. Бұдан бөлек, тұрғындармен жұмыс барысында iKomek109,

е-Otinish жүйелері пайдаланылады. Олар арқылы абаттандыру, санитариялық тазалық, жарықтандыру, жолдар мен аулалардың жағдайы, қалдықтарды шығару және қоғамдық кеңістіктерді күтіп ұстау және сол сияқты басқа да мәселелер бойынша өтініштер түседі. Мәселен, е-Otinish арқылы бүгінге дейін 7 мыңға жуық, ал iKomek109 арқылы 10 мыңға жуық өтініш тіркелді.

Мемлекет басшысы атап өткендей, «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидатының негізгі мәні – мемлекеттік аппараттар азаматтар мүддесі үшін жұмыс істеуі керек. Бұл әсіресе халықпен тығыз жұмыс істейтін жергілікті атқарушы органдарға қатысты. Мемлекет басшысының бұл тапсырмасын орындау мақсатында аппарат қызметкерлерімен бірлесіп жыл басынан бері 100-ге жуық жеке қабылдау, 100-ден астам көшпелі кездесу өткіздік. Тұрғындармен, пәтер иелері кооперативтері, меншік иелері бірлестіктері, басқарушы компаниялар, қоғамдық кеңестер және бастамашы топтардың өкілдерімен ұйымдастырылатын мұндай ашық кездесулер мәселелерді тікелей сол жерде талқылауға һәм шешілу жолын айқындауға мүмкіндік береді.

Ашықтық пен сенімділікті қамтамасыз ететін тетіктердің бір мысалы – «Халық қатысатын бюджет» жобасы. Шарт бойынша аудан тұрғындары аулаларын абаттандыру жоспарын әзірлеп, әкімдік сайты арқылы өтінім жібере алады. Кейін дауыс беруге қатысып, ең өзекті бастамалар анықталады. Мәселен, 2026 жылы Есіл ауданы тұрғындарынан 111 жобалық ұсыныс келіп түсті, оның ішінде жоба талаптарына сай 27 ұсыныс дауыс беруге жіберіліп, оның 5-еуі жеңімпаз атанды. Әрбір өтінімнің артында тұрғындардың нақты қажеттілігі тұр: ауланы абаттандыру, жарықтандыру орнату, балалар немесе спорт алаңын жөндеу, аумақты көгалдандыру, қауіпсіз жаяу жүргіншілер аймағын құру. Бүгінгі таңда аталған 5 аула аумағы толығымен жаңарып, тұрғындар игілігіне берілді. Жоба ерекшелігі – оның жүзеге асуының ашық түрде өтуінде.

Аппаратта заң бұзушылықтармен күрес оның салдарымен емес, заңды бұзға әкеуді мүмкін себептерді анықтаудан басталады. Осы орайда аудан әкімі аппаратының нормативтік және ұйымдастыру-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жыл сайын ішкі талдау жүргізіледі. Мәселен, биыл 1 қаңтар мен 30 маусым аралығында «Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл» бағыты бойынша ішкі талдау барыстары өтті. Мұндай талдау барысында жеке және заңды тұлғалардан түскен өтініштердің орындалуы, кадр саясатындағы ашықтық, құрылымдық бөлімшелердің қызмет сапасы жіті бақылауда. Бұл – тек құжат жүзіндегі шара емес, нақты нәтижеге бағытталған жұмыс. Биыл да әкімдік тарапынан құқық бұзушылықтардың алдын алу бойынша жаңа іс-шаралар жоспары бекітіліп, арнайы жұмыс тобы құрылды.

Бүгінгі таңда Есіл ауданы айтарлықтай қарқынмен дамып келеді. Бұл – тұрғындардың, мемлекеттік қызметкерлердің және белсенді қоғам өкілдерінің бірлескен еңбегінің нәтижесі.

Дәрменияр ҚЫДЫРБЕКҰЛЫ,
Астана қаласы
Есіл ауданының әкімі

«ТЕАТР ALL» ТӘЛІМІ МЕН ТАҒЫЛЫМЫ

Астана қаласы әкімдігінің қолдауымен ұйымдастырылып, бір аптаға созылған «Қазақтың Қыз Жібегі», көрнекті кино және театр актрисасы, Қазақстанның Халық әртісі Меруерт Өтекешеваның 75 жас мерейтойына арналған «ТЕАТР ALL» IV халықаралық театр фестивалі түйінделді. Қорытынды кеш актриса қызмет істейтін К.Байсейітова атындағы Қазақ ұлттық өнер университетінде өтті.

Аманғали
ҚАЛЖАНОВ

Жалпы тәлімі мен тағылымы мол болған бұл фестиваль мәртебелі өнердің нағыз мерекесіне айналды. Мұны мынадан да аңғаруға болады: жабылу салтанаты әртүрлі аталымда топ жарған қойылымдар мен үздік шыққан әртістерді марапаттау рәсімімен басталып, актрисаның шығармашылығына арналған кешке ұласып, өнердің сан түрін біріктірді. Кеште кино, театр, музыка мен би өнерлері бір арнада тоғысты.

Меруерт Өтекешеваның жұлдызын жаққан, қазақ кино өнерінің алтын қорына енген «Қыз Жібек» көркем фильмінің кастингі және түсірілімі көріністерін, кино алаңында танысып, шынайы өмірде табысып, отбасы құрған Жібек (Меруерт Өтекешева) пен Төлегеннің (Құман Тастанбеков) қосылуын арқау еткен театрландырылған қойылым атақты актрисаның көзіне жас алғызып, қайта оралмас жылдарға сапар шеккізді. Шәкірттері қатысқан осы қойылымда фильмінің сценарийін жазған классик қаламгер Ғабит Мүсіреповтің, режиссері Сұлтан-ахмет Қожықовтың аяулы бейнелері

сахнадан көрінді. Ерекше атап өтерлігі, Меруерт Қаратайқызы кастинг уақытында мектептің 10-сыныбында оқыды. Басты рөлге 500-ден астам қыздың арасынан таңдау оған түсті. Сұлтанмахмет Қоңырқожаұлы жасөспірім қызға сенім білдірді. Меруерт Өтекешева сол сенімді толығымен ақтады. «Қыз Жібектің» режиссері актрисаның өнердегі жолын ашты. Сол арқылы Меруерт Қаратайқызы сұлулық пен сырлы өнердің символына айналды. Фестивальдің жабылуында осындай атаумен қара шаңырақ – М.Әуезов атындағы Қазақ ұлттық драма театры музейінің қорынан алынған көрме де ұйымдастырылды.

«Қыз Жібек» эпосы кинодан көп жыл бұрын операға айналғаны елге мәлім. Осы опера дегенде Жібекті алғаш сомдаған Күләш Байсейітованың асыл бейнесі еріксіз еске түседі. Бертінде Қазақстанның және Татарстанның Халық әртісі Нұржамал Үсенбаева Жібек партиясын орындады. Фестивальдің жабылуында Нұржамал Пернебекқызы сол партияны мерейтой иесі құрметіне шырқады.

Елорданың Музыкалық жас көрермен театрының репертуарында «Қыз Жібек» этнофольклорлық мюзиклі бар. Қорытынды кеште осы спектакльден және Қ.Қуанышбаев атындағы Қазақ

ұлттық музыкалық драма театрының «Қарагөз» трагедиясынан, Ә.Мәмбетов атындағы Мемлекеттік драма және комедия театрының «Мұқағали XX» драмасынан үзінділер көрсетілді.

Меруерт Өтекешеваның өнердегі ұстаздары – Сұлтанмахмет Қожықов пен Қаз КСР және КСРО Халық әртісі Қадиша Бөкеева. Актриса М.Әуезов атындағы Қазақ ұлттық драма театрында 50 жыл жұмыс істеп, талай театр тарланының тәлімін, үлгі-өнегесін де көрді. Аталмыш театрдың актері, фестивальдің қазылар алқасының мүшесі, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Бекжан Тұрыс сол тұлғаларға тағзым ретінде көрнекті ақын Есенқұл Жақыпбектің «Алдай-ау» әнін әуелетті. Әншілер Қыдырәлі Болманов пен Қарақат Әбілдинаның

репертуарындағы «Бағым сен» әнінің бейнебаянына Құман Тастанбеков пен Меруерт Өтекешева түскен еді. Ал Қарақат шырқайтын Нұрғиса Тілендиевтің «Асыл әжем» туындысы клипынан актрисаның өзі көрінеді. Кеште осы отбасылық жұп та әндерін шырқап, Меруерт Қаратайқызына деген құрметі зор екенін жеткізді. Белгілі балет бишісі, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Әйгерім Бекетаева өнерімен жиналғандарды тәнті етті.

Халықаралық театр фестиваліне Өзбекстан, Қырғыз Республикасы және Әзербайжанның театр ұжымдары, сондай-ақ Астана мен Алматы қалаларының жетекші театрлары мен Маңғыстау, Ақмола, Түркістан, Атырау, Ұлытау және басқа да өңірлердің театрлары қатысты. Қазылар алқасының шешімімен бірқатар театр ұжымдары мен әртістері фестивальдің арнайы аталымдары мен жүлделеріне ие болды. Атап айтқанда, «Асанәлі Әшімов атындағы жүлде» С.Қожамқұлов атындағы Ұлытау облыстық сазды драма театрының «Макбет» спектакліндегі Макбет рөлі үшін Нұржан Бейсебековке берілді. «Хадиша Бөкеева атындағы жүлдеге» Атырау Жастар театрының «Қаралы сұлу» спектакліндегі Қарагөз рөлі үшін Гүлдана Көшербаева ие болды. «Құман Тастанбеков атындағы жүлде» «М.Театр» тәуелсіз театрының (Әзербайжан Республикасы) «Бөгелек» спектакліндегі Артур рөлі үшін Зия Ағаа тапсырылды. «Меруерт Өтекешева атындағы жүлде» Қ.Қуанышбаев атындағы Қазақ ұлттық музыкалық драма театрының «Анна Каренина.

Роман парақтары» спектакліндегі Анна Каренина рөлі үшін Ақмарал Танабаеваға берілді.

«Үздік балетмейстер» аталымының иегері – Астаналық цирктің «Contrast» би театрының «Метамарфозалар» спектакліндегі жұмысы үшін Карина Жиренбаева, «Режиссурадағы жаңа есім» аталымы – Р.Сейтметов атындағы Түркістан қаласының сазды драма театрының «Қатынқамал» спектаклі үшін Нұржан Ізтаев, «Үздік эпизодтық рөл» (ер адам) аталымы – «Қанаттылар» инклюзивті театрының «Абай ЛА» спектакліндегі Адам рөлі үшін Ислам Мағытанов, «Үздік эпизодтық рөл» (әйел адам) жүлдесін – Ә.Мәмбетов атындағы Мемлекеттік драма және комедия театрының «Танакөз» спектакліндегі Нұргүл апар рөлі үшін Бибігүл Исалиева. «Үздік қойылым» – Ғ.Мүсірепов атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық балалар мен жасөспірімдер театрының «Ұлпан» спектаклі, «Үздік актерлік ансамбль» – Б.Қыдыкеева атындағы Қырғыз мемлекеттік жас көрермен театрының «Жәмилә» спектаклі, «Үздік режиссура» – Н.Жантөрин атындағы Маңғыстау облыстық сазды драма театрының «Той» спектаклін қойған режиссер Дина Жұмабаева, «Үздік ер адам бейнесі» – Астана қаласы Музыкалық жас көрермен театрының «Шәкәрім» спектакліндегі Шәкәрім рөлі үшін Аян Өтепберген, «Үздік әйел адам бейнесі» – М.Горький атындағы Мемлекеттік академиялық орыс драма театрының «Ғажайыпты орнатқан немесе махаббат деген немене?» спектакліндегі Анни рөлін сомдаған Полина Харламова, «Үздік актерлік дуэт» – Өзбекстан мемлекеттік драма театрының «Ләйлі мен Мәжнүн» спектакліндегі Ләйлі мен Мәжнүн рөлдерін сомдаған Нодир Мухаммаджонов пен Хусния Турамуротова, «Үздік сценография» – Қ.Қуанышбаев атындағы Қазақ ұлттық музыкалық драма театрының «Анна Каренина. Роман парақтары» спектаклі үшін Қанат Мақсұтов, «Спектакльдің үздік музыкасы» – Ақмола облыстық орыс драма театрының «Қараш өткеліндегі атыс» спектаклі үшін Батырхан Сабыр, «Екінші пландағы үздік ер адам бейнесі» – Асанәлі Әшімов театрының «Томирис» спектакліндегі Бахтияр рөлі үшін Мұхтар Қосыбай, «Екінші пландағы үздік әйел адам бейнесі» – Н.Жантөрин атындағы Маңғыстау облыстық сазды драма театрының «Той» спектакліндегі Эмма рөлін сомдаған Гүл Зиятова.

ҒИБРАТТЫ ҒҰМЫР ШЕЖІРЕСІ

Адам ғұмыры – сан тарау жол мен сан қилы өткелден тұратын үлкен шежіре. Оның әр кезеңінде балалық шақ, ата-ана тәрбиесі, жастықтың жалынды уақыты, білімге ұмтылыс, отбасы жауапкершілігі, еңбек пен ізденіс, жеңіс пен сынақ қатар өріледі. Осындай бір ғибратты ғұмырдың тағылымын оқырманға ұсынған еңбек – педагогика ғылымдарының докторы, профессор Қазына Аймағамбетованың «Өмір өткелдері» атты кітабы.

Кітаптың алғашқы беттерінен-ақ шұрайлы тілі, табиғи баяндау мәнері, оқырманды өзіне баурап алатын шынайылығы байқалады. Балалық дәуренінен басталып, білім мен ғылымның биік белесіне дейін жалғасқан өмір жолы бір адамның өмірбаяны шеңберінде қалмай, тұтас бір дәуірдің тынысын танытатын тағылымды өнегеге айналған.

Туындыдағы ең әсерлі тұс-

тардың бірі – автордың балалық шағы. Ауылдың қарапайым тіршілігі, ата мен әженің тәрбиесі, ата-ананың балаға деген мейірімі, мал жайғау, шаруашылыққа араласу, ши тарту, кірпіш құю, тезек ою секілді бүгінгі ұрпаққа беймәлім тұрмыс көріністері ерекше жылылықпен суреттеледі.

Автордың есеюі, ауылдан Алматыға алғаш келуі, үлкен

өмірге қадам басқан кездегі толғанысы да әсерлі баяндалған. Қалыптасқан ауыл ортасынан үлкен қалаға келген жас қыздың көңіліндегі үміт пен толқу, белгісіздік алдындағы алаң оқырманды сол кезеңнің тынысына жетелейді. Студенттік жылдардағы оқиғалардан оның жастайынан қалыптасқан өр мінезін, еркін ойын, қайсарлығы мен қиындыққа

мойымайтын табандылығын анық байқауға болады. Кейін ғылым жолындағы күрескерлік пен мақсатқа адалдықтың негізі де осы балалық пен жастық шақта қаланғандай әсер қалдырады. Отбасы тақырыбы да кітапта жан-жақты баяндалады.

«Өмір өткелдері» кітабын-

дағы ең тағылымды бөліктің бірі – ғылым жолындағы ізденістер. Ғылым биігіне көтерілу ешқашан даңғыл жолмен келмейді. Оның артында үздіксіз ізденіс, табандылық, төзім, мақсатқа адалдық, өзіңе деген сенім, жылдар бойғы маңдай тер тұрады. Ұзақ жылдар бойы Қазақтың қыздар педагогика институтында кафедра меңгерушісі, факультет деканы қызметін атқарған Қазына Аймағамбетованың өмір жолы – осы қарапайым ақиқаттың нақты дәлелі.

Фатима ЖҰМАБЕКОВА,
Л.Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университетінің профессоры,
педагогика ғылымдарының кандидаты

Редакция қолжазба иелерінің пікірлері мен көзқарасын бөлісуі шарт емес.

Газет ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 23.05.2018 ж. тіркеліп, №17120-Г куәлігі берілген. Меншік иесі: «Elorda Aqparat» ЖШС
Директор – Олжас СЫДЫҚБЕК

Бас редактор – ЕРкін ҚЫДЫР

Бас редактордың орынбасары – Ғалым ҚОЖАБЕКОВ

Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет сейсенбі, бейсенбі және сенбі күндері шығады.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.

Газет «ASTANA AQSHAMY» газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды. Тираж – 5 100. Апталық таралымы – 15 300
Тапсырыс № 120
Баспахана: Астана қаласы, Сілеті көшесі, 30-үй
«Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС

Редакция мекенжайы:
010000, Астана қаласы, Достық көшесі, 13, «Нурсая-2» ТК

Va-reklama@mail.ru
aqsham1990@mail.ru

Кезекші редактор – Гүлбаршын ӨКЕШҚЫЗЫ